

Alaiz de Pablo, Felipe, periodista anarquista (Bellver de Cinca 1887 - París 1959). Va néixer a l'Alt Aragó: el pare, un militar que havia lluitat a la guerra de Cuba, s'havia retirat allí amb la graduació de capità i la mare, una dona culta, era d'ascendència benestant. La família, que devia tenir a Lleida alguna propietat rural, es traslladaria a la capital de la terra ferma, essent Alaiz un adolescent, per atendre a l'educació dels fills (tres noies i un noi). Estudià, primer, als instituts d'Osca i Lleida; després, seguint la voluntat del pare, per a pilot de la marina mercant, possiblement a Madrid. Mal estudiant des de jove, abandonà els estudis quan estava a punt d'acabar-los i de seguida es dedicà al periodisme. Inicià les seves col·laboracions a *El Sol* de Madrid (1912-1914), segons els seus biògrafs anarquistes, seguint un oferiment de José Ortega y Gasset. També va escriure per a *La Revista de Aragón*, òrgan regeneracionista aragonesista, gairebé «costista», i el 1914 ja dirigia el setmanari *Aragón*, portaveu de la Unió Aragonesa, un grup autonomista i antilerrouxista format per federals i membres de la conjunció republicanosocialista. Entre 1915 i 1920, o potser abans, inicià el seu activisme polític junt amb Gil Bel, Joaquim Maurín, Àngel Samblancat i Ramón Acín (Bel i Maurín eren llavors republicans, Samblancat estava, segons Alaiz, «en el Sinaí de sus truenos costistas y pegaba muchas palizas a la caciquería», i Acín, vell company d'estudis a Osca, era l'únic que, com ell mateix, ja era anarquista). Amb Acín va fer, el 1919-1920, el setmanari anarquista *Floreal*. El 1920, estava a Tarragona fent *Fructidor* amb l'impressor anarquista Hermós Plaja; el 1921, feia *Claridad* a Saragossa de nou amb Acín; i, el 1922, feia el setmanari *Voluntad* de Saragossa, una publicació de molt impacte pel to directe del que publicava i la qualitat del format. *Voluntad*, la feia amb el poeta Torres Tribó, tots dos, junt amb els germans Ascaso i un grupat d'anarquistes aragonesos més, eren del grup anarquista que portava el mateix nom, és a dir, «Voluntad». El 1922-1923, Alaiz passà als mitjans anarquistes de Barcelona (s'ha parlat d'una presència anterior a la ciutat comtal, l'any 1918); de Barcelona passà a València i Sevilla, on es féu càrrec, com a director, de l'edició andalusa de la *Sol*. De retorn a Barcelona, o potser des d'abans ja, intensificà els contactes amb «Los Solidarios», el grup anarquista d'acció de més anomenada llavors. Li fou fàcil gràcies al tracte amb els germans Ascaso, aragonesos com ell, i als contactes activistes que havia tingut a Tarragona amb Joan García Oliver. Es transformà llavors, junt amb Liberto Callejas, en la ploma periodística de l'esmentat grup: tots dos van fer, l'any 1923, *Crisol*, un periòdic de gran format que «Los Solidarios» repartien de franc. El 1924, estava detingut a la presó Model de Barcelona. Allí va escriure la seva única novel·la llarga, *Quinet* (1924), i se sumà a la campanya per l'indult del dibuixant anarquista Alfons Vila i Franquesa (*Shum*), que havia estat condemnat a mort. Sortí aviat i, el 1924-1925, estava de codirector de la *Revista Nueva* de Barcelona, amb el també anarquista Antonio García Birlan, *Dyonisios* (en aquesta publicació signà també com a *Rodela* i *Calatraveño*). Alhora participava a la redacció d'*El Dia Gráfico* (el periòdic del republicà radical Joan Pich i Pon) i feia un conte setmanal per al dominical de l'esmentat periòdic. Per poder viure, traduïa també. Va fer la versió castellana de *Servitud: memòries d'un periodista*, la novel·la de Joan Puig i Ferrer, que publicà Editorial Juventud. Aquests foren els anys en què es transformà definitivament en un periodista marcat per un estil de vida bohèmia, en part, herència dels hàbits modernistes i, en part, pràctica imposada per l'activisme subversiu. El 1930, a la fi de la Dictadura de Primo de

Rivera, va ésser director del setmanari anarquista *Tierra y Libertad*. D'allí saltà, l'estiu de 1931, a *Solidaridad Obrera*, amb la manifesta oposició d'aquells anarcosindicalistes que desconfiaven de l'obert antagonisme que manifestava vers l'enquadrament sindical. Quan dimití el seu equip «trentista», assumí la direcció de la *Soli* per un curt espai de temps, entre octubre de 1931 i gener de 1932. Empresonat arran de l'aixecament de l'Alt Llobregat, cessà momentàniament a la direcció del diari, però hi tornà l'abril del mateix any, confirmat pel Ple de Sabadell l'abril de 1932 i estant encara a la presó. Dimití el 6 de setembre de 1932, com a resposta per les diferències que sorgiren entre ell i el comitè de la Regional catalana de la CNT. Recobrà la llibertat pels volts de novembre de 1932. El «raptor de sabines» (aquest era el seu malnom) col·laborà llavors a diferents indrets, en especial a les publicacions que editava la família Montseny. El 1933, va escriure *Cómo se hace un diario*, una petita monografia editada per la «Biblioteca del Militante Autodidacta» del republicà Alfonso Martínez Rizo, un excapità d'enginyers proper a Francesc Macià. Quan esclatà la guerra civil, fou l'encarregat de transformar en periòdic diari el setmanari *Tierra y Libertad* de la FAI. No ho va aconseguir i el desembre de 1936 va ser substituït a la direcció. Marxà a Lleida, s'encarregà d'*Acracia* i s'oposà activament al «governamentalisme» de la CNT-FAI. Acabada la guerra marxà a l'exili. Durant l'ocupació alemanya va estar en un camp de càstig del Midi francès; després del 1945, va viure a l'Arieja; finalment, es traslladà a París per malviure fins a la seva mort en un hotelet de Montmartre. Alaiz mateix havia resumit la seva vida poc abans, en carta adreçada a Josep Peirats: «no soy más que una cosa por vocación y por oficio: periodista».

[STG]

Publicacions: *Quinet*. Barcelona, 1924; *Un club de mujeres fatales* (La Novela Ideal, 241). Barcelona, 1932; *María se me fuga de la novela* (La Novela Ideal, 303). Barcelona, sd.; *Los aparecidos* (La Novela Ideal, 381). Barcelona, 1933; *Vida y muerte de Ramón Acín*. Barcelona, 1938; *Para que la propaganda sea eficaz*, Barcelona, 1937; *Arte de escribir sin arte*. Tolosa de Llenguadoc, 1946; *Hacia una Federación de Autonomías Ibéricas* (col·lecció de 17 fascicles publicats a Bordeus a partir de 1945); *Tipos españoles*. 2 vols. París, 1965.

Bibliografia: CARRASQUER, F. *Felipe Alaiz. Estudio y antología por... del primer anarquista español*. Madrid, 1981. TAVERA, S. *Solidaridad Obrera. El fer-se i desfer-se d'un diari anarco-sindicalista (1915-1939)*. Barcelona, 1992. «Felipe Alaiz, anarquista heterodoxo». A: *Ruta*. Any IX, 2a època, núm. 35, 1-VI-1978.

Susanna Tavera García: «Alaiz de Pablo, Felipe», en *Diccionari biogràfic del moviment obrer als Països Catalans*. Edicions Universitat de Barcelona i Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 2000, pp. 48-49.

